

Ecumenissem vivent

Partenadis tranter Transilvans e Tudestgs

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Dapi 1982 promova il Ravugl evangelic d'amis da Transilvania (Reat) las relaziuns tranter ils protestants tudestgs da lezza regiun e la Germania. Suenter la revoluziun da 1989 èn ila plis Tudestgs da Rumunia emigrads en Germania. Il Reat (1) ha lura tratg a niz la bilinquitad da ses commembers per slargiar sia finamira ad orizzonts ecumenics, tschertgond relaziuns pli stretgas cun la Baseligia ortodossa rumena (BOR).** Questa, enragischada en in pajais neolatin, è bler pli averta a l'Occident che quellas da pajais slavs sco la Russia e Serbia. La davosa seduta da la Reat, a Neuendettelsau (Baviera) en la Franconia mesauna da tradiziun evangelica, ha gist fatg ina bilantscha cleromain positiva da la lavura realisada. Remartgabla è cunzunt la cooperaziun adina pli stretga tranter la Baseligia evangelica da Württemberg (BEW) e l'archidiecea ortodossa transilvana da Vad, Feleac e Cluj-Napoca. Ma er en Baviera ha la Scola auta teologica da Neuendettelsau, con l'agid da la regenza da lez pajais federativ, cuntanschì resultats legravelis a Sibiu (167 377 olmas), citad da la Transilvania dal sid administrada d'in president d'etnia

tudestga e chapitala culturala da l'Europa per l'onn 2007.

L'engaschi social da Württemberg

La BEW è istoricain predestinada per ina lavur ecumenica fritgaivla. Il Württemberg è sa sviluppà 1803 ad in stadi confessiunalmain maschadà, situaziun francada 1952 cun la nassientscha da Baden-Württemberg. La BEW cooperescha cun la pitschna cuminanza da cristians «assirians», q. v. d. emigrads en Württemberg dal district da Hakkari (Tirchia dal sidost). Tant pli gugent è la BEW s'engaschada en la cooperaziun cun cuminanzas ortodoxas transilvanas. Duas scolastas da religiun da là lavuran per in onn sco mussadras en ina scolina da Württemberg cun blers ufants tircs, entant ch'in preditgant da Württemberg instruescha tudestg a la Facultad pluriconfessiunala da teologia (FT) da Cluj-Napoca. 2003 e 2004 ha la BEW organisà champs da lavur per gidar a bajegiar ina claustra da mungias a Piatra Fântânele, alternond meditaziuns spiritualas ortodoxas ed evangelicas. Ils Rumens han emprendì d'enconuscher il senn protestant per responsabladad sociala, entant ch'ils Tudestgs han scuvert la valita da las iconas. Ils Rumens sa disan a preditgantas che repartan la

Sontga Tschaina, ils Tudestgs ad ortodoxs che bitschan l'anè da l'archivestg. Valer Bel, vicedecan da la FT, è persvas ch'ils protestants possian emperder insatge dals ortodoxs areguard «temps songts» ed «umans songts»; lezza tradiziun ortodossa ha gidà la BOR a surviver als grevs decennis dal communissem.

Scolas autas ed in center da scuntrada

L'Institut european da Neuendettelsau (2) ed il pajais federativ da Baviera han gidà a fundar e sustegnan vinavant duas scolas autas da Sibiu. L'Universitad rumena-tudestga (dapi 1998) cumpiglia trais facultads (giurisprudenza, economia ed informatica). La «Scoala Postliceala Friedrich Müller» (SP) è naschida 2000 per furmar specialists da pedagogia curativa; dapi 2002 cumpiglia la SP er ina secziun da gerontologia. 2002 ha la SP inaugurà in internat che po dar albiert a 111 umans. La Baviera sustegna plinavant l'Academia evangelica da Transilvania (AET) a Sibiu, manada dal preditgant bavaraus Jürgen Heckel, autur d'ina dissertaziun davart il renumà teolog ortodox rumen Dumitru Staniloae (1903–1993). Da fanadur 2004 ha l'AET organisà ina seduta davart «Il maletg da Rumunia

en las medias germanofonas dapi 1989». Da settember è suandada ina sentupada cuminaivla cun l'Academia evangelica d'Arnoldshain (Hessen) davart ils problems economics da Rumunia e las vistas per in'etica cristiana da l'economia. En october han lieu dis da la cultura serba, cun in viadi en las vischnancas serbas da Rumunia, plinavant in'excursiun ad altars laterals da Transilvania e cunzunt in'emda ecumenica da studis cun teologs ortodoxs. Ils 31 d'october, festa da la reformaziun en las baselgias luteranas, ha lieu a Brasov (285 712 olmas), la citad principala da la Transilvania dal sid, in colloqui davart «Baseligia e furmaziun» cun referats ord differentas confessiuns. Dals 10 als 12 da november organischescha l'AET ina sentupada davart «Disas da bara e malencurada en differentas baselgias», lura, dals 12 als 14, ina retratg da fin d'emna. Ins vesa che las baselgias evangelicas da Baviera e Württemberg gidan ad avischinar pievels e confessiuns da l'Europa.

- 1) **Adressa: Alte Ortstraße, D-65510 Hünstetten. Posta electronica: birgit.hamrich@gmx.net**
- 2) **Adressa: Wilhelm-Löhe-Straße 16, D-91564 Neuendettelsau. Fax 0049 98 74 82332. Posta electronica: eu@DiakonieNeuendettelsau.de**